

ПЕДАГОГИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „ПРЕДУЧИЛИЩНО И НАЧАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ“

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА

НА СПЕЦИАЛНОСТ

ПРЕДУЧИЛИЩНА И НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ПЕДАГОГИКА

Област на висше образование:	1. Педагогически науки
Професионално направление:	1.2. Педагогика
Образователно-квалификационна степен:	бакалавър
Професионална квалификация:	детски учител, начален учител

Квалификационната характеристика на специалиста, завършил специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика“ в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, както и учебният план, осигуряващ неговата подготовка, са съобразени със Закона за висше образование/ ДВ. бр.112 от 27 Декември 1995 г., изм. и доп. ДВ. бр.27 от 29 Март 2024 г., Наредбата за държавните изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационните степени „бакалавър“, „магистър“ и „специалист“ /ДВ бр. 76 от 06.08.2002, изм. ДВ бр. 79 от 05.09.2003/, с Наредбата за държавните изисквания за придобиване на проф. квалификация „Учител“ /ДВ, бр.89 от 11.11.2016 г.; изм. и доп. ДВ. бр.10 от 5 февруари 2021 г., Националната класификация на професиите и длъжностите 2011, утвърдена със Заповед № РД 01-931 от 27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика и Наредба № 15 за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти /ДВ. бр.61 от 02.08.2019 г., в сила от 22.08.2019 г., изм. и доп. ДВ. бр. 101 от 27.11.2020 г./, изм. и доп. ДВ. бр.80 от 24.09.2021 г., изм. и доп. ДВ. бр.52 от 05.07.2022 г., изм. ДВ. бр.67 от 9 август

Квалификационна характеристика на специалност Предучилищна и начална училищна педагогика	на	Издание 1	Редакция 1	10.03.2025 г.	стр. 1 от 8
--	----	-----------	------------	---------------	-------------

2024 г. за изискванията за заемане на длъжността „учител”, съобразно придобитото образование, професионална квалификация и правоспособност, както и с Правилник за структурата и организацията на процеса на обучение в Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“.

I. ЦЕЛИ НА СПЕЦИАЛНОСТТА

Специалността „Предучилищна и начална училищна педагогика” има за цел да подготви бакалаври – професионално компетентни педагогически и управленски кадри за предучилищното и училищното образование, за училищата, детските градини и детските ясли, способни да организират и управляват ефективен образователен процес и да създават благоприятни условия за успешно развитие на децата и учениците от НЕО.

Това определя насочеността на обучението на студентите в ОКС „бакалавър” към:

- Получаване на задълбочена подготовка в сферата на педагогиката и предучилищното образование;
- Усвояване на комуникативно-експресивни и практически умения за учебна и възпитателна реализация;
- Проявяване на професионална компетентност за успешно прилагане на придобитите теоретични знания от областта на методиката в следните направления: български език, чужд език, математика, природо-научното направление, изобразително изкуство, музика, двигателна дейност и технологии.

Обучението и квалифицираната подготовка на завършилите специалност Предучилищна педагогика се постига в рамките на общотеоретичната, специализиращата и практическата подготовка чрез задължителните, избираемите, факултативните дисциплини и практическо обучение по време на следването.

II. КВАЛИФИКАЦИОНЕН СТАНДАРТ

1. Компетентности на завършилите студенти образователно-квалификационна степен „бакалавър”

Обучението на бъдещия детски и начален учител е насочено към формиране на интелектуално-познавателна, мотивационно-ценностна, педагого-комуникативна и действено-практическа компетентност. Обучението осигурява придобиването на компетентности, необходими за упражняване на учителската професия, обособени в следните групи:

1. **Преподаване (начален учител)** – компетентности, свързани с професионално-педагогическата подготовка на началния учител в областта на дидактиката, методиката на обучението по преподаваните в началния етап на основното образование учебни предмети, прилагането на ИКТ в обучението и включват необходимите за началния учител знания, умения и отношения за организиране на процеса на обучение, осъществяване на преподаването и подпомагане на ученето, и постигането на успешни резултати в овладяването на учебното съдържание;

<i>Квалификационна характеристика на специалност Предучилищна педагогика</i>	<i>на</i>	<i>Издание 1</i>	<i>Редакция 1</i>	<i>10.03.2025 г.</i>	<i>стр. 2 от 8</i>
--	-----------	------------------	-------------------	----------------------	--------------------

2. **Образователна среда (детски учител)** – компетентности, свързани с професионално-педагогическата, в т. ч. методическата подготовка на детския учител за прилагане на знания, умения и отношения, които допринасят за организиране и управление на образователната среда чрез взаимодействие между отделните образователни направления и образователни ядра по начин, който най-ефективно подпомага игровото взаимодействие и създава условия на всяко дете за активно участие във всички дейности;

3. **Взаимоотношения с другите педагогически специалисти (начален учител)** – компетентности, свързани с професионално-педагогическата подготовка на началния учител по учебни дисциплини, насочени към постигане на ефективност във взаимоотношенията му с учители и други педагогически специалисти за постигане както целите на обучението, така и цели, свързани с личностното развитие на учениците; подготовка в областта на планирането, организирането и осъществяването на съвместни дейности с други учители и педагогически специалисти, в т.ч. екипно взаимодействие, както и обсъждане и вземане на решения при възникнали проблемни ситуации в класната стая или в други пространства на територията на училището или извън него;

4. **Педагогическо взаимодействие и взаимоотношения с децата/учениците (детски и начален учител)** – компетентности, свързани с професионално-педагогическата и професионално-психологическата подготовка на детския и/или началния учител за прилагане на знания, умения и отношения, като в основата на компетентността е подготовката за ефективно общуване с децата и учениците, както в процеса на преподаване на учебното съдържание, така и в ситуации, свързани с личностното им развитие и междуличностните взаимоотношения в ученическата общност, в контекста на индивидуалния и диференцирания подход, както и по посока цялостното (холистичното) развитие и индивидуално общуване с детската личност, имайки предвид нейните индивидуални потребности и потенциал в процеса на игровото взаимодействие,;

5. **Лидерство (детски и начален учител)** – компетентности, свързани с професионално-педагогическата подготовка по посока развитие на учителя като лидер в активно сътрудничество с децата и учениците, който да създава и утвърждава развиващи цели и високи, но реалистични очаквания по отношение на техните личностни постижения; да стимулира иновативност и креативност в рамките на педагогическото взаимодействие в детската градина или училището и извън тях; ефективно да подготвя децата и учениците за многобройните предизвикателства, пред които предстои да се изправят в живота си;

6. **Работа с родителите и семейната общност (детски и начален учител)** – компетентности, свързани с професионално-педагогическата подготовка на детския и/или началния учител, насочени към усвояване на знания, развитие на умения и отношения за ефективно взаимодействие и партньорства с родителите и други представители на семейната общност;

7. **Възпитателна работа (детски и начален учител)** – компетентности, свързани с професионално-педагогическата подготовка на учителя в областта на теорията и методиката на възпитанието за прилагане на знания, развитие на умения и отношения, които формират ценностната система на детската личност и личностното развитие на учениците като индивидуалности и членове на обществото.

Квалификационна характеристика на специалност <i>Предучилищна педагогика</i>	на	Издание 1	Редакция 1	10.03.2025 г.	стр. 3 от 8
--	----	-----------	------------	---------------	-------------

8. Работа в мултикултурна и приобщаваща среда (детски и начален учител) – компетентности, свързани с професионално-педагогическата подготовка на детския и/или началния учител в областта на приобщаващото, интеркултурното и гражданското образование за прилагане на знания, умения и отношения, които подкрепят реализирането на правата на детето и приобщаващото образование.

2. Област и обхват на знанията

Завършилите ОКС „бакалавър”, специалност Предучилищна и начална училищна педагогика трябва да притежават интегративни и интердисциплинарни знания, свързани с:

- специфики на организацията на педагогическото взаимодействие;
- организиране на педагогическа ситуация, протичаща под формата на игра и ученето чрез игра;
- методи, стратегии на преподаване в педагогическо взаимодействие, методически интегрирани междупредметни връзки с другите образователни направления;
- развитие на дигитални и медийни компетентности за разработване на дигитални ресурси за работа с децата; трансформиране и използване на дигитални ресурси и устройства в педагогическото взаимодействие;
- програмната система в детската ясла и градина;
- задължителна документация в образователната институция и стратегически документи, свързани с дейността на институцията;
- структуриране на приобщаваща и подкрепяща среда в детската градина и възможности за съвместно преподаване с ресурсен учител, логопед, слухов рехабилитатор или психолог при провеждане на педагогическа ситуация;
- индивидуални особености на всяко дете и общуване по начин, съответстващ на неговите потребности и степен на развитие;
- образователен процес, базиран върху придобиване на ключови компетентности от децата;
- когнитивно, двигателно, емоционално и физическо развитие на децата;
- езиковото и речевото развитие на децата в предучилищна възраст;
- педагогически дейности с деца, реализирани извън детската градина или училището;
- основите и технологията на обучението по изкуствата (изобразително изкуство, музика, словесно-изпълнителско и театрално изкуство и др.);
- иновативно личностно ориентирано планиране, организиране и провеждане на образователен процес, базиран върху придобиване на ключови компетентности от децата;
- управлението и организацията на предучилищното образование;
- прилагане на ефективни образователни методи и подходи съобразно индивидуалните потребности на децата;
- опазване на живота и здравето на децата, включително и по време на организираните допълнителни дейности или занимания по интереси и др.
- научните области, на които съответстват учебните предмети, по които се преподава в началния етап на основното образование;
- процесите, свързани с огромяването и формирането на другите основни учебни умения, начините на учене в процеса на обучението и дидактическите възможности за съобразяване с тях;

<i>Квалификационна характеристика на специалност Предучилищна педагогика</i>	<i>на</i>	<i>Издание 1</i>	<i>Редакция 1</i>	<i>10.03.2025 г.</i>	<i>стр. 4 от 8</i>
--	-----------	------------------	-------------------	----------------------	--------------------

- методите, средствата, технологиите, стратегиите, чрез които ефективно да бъде усвоявано учебното съдържание;
- подходите, методите, стратегиите за осъществяване на междупредметни връзки и интегралност в процеса на обучението; за прилагане на споделено преподаване с други учители в рамките на един учебен час;
- адаптирането на подходите, диференциация и индивидуализация в процеса на обучението;
- структурата и спецификата на организиране и провеждане на целодневна организация на учебния ден;
- формите и методите за обективно и справедливо оценяване, обработка и анализ на резултатите от извършения контрол съгл. Наредба № 11/01.09.2016 г. за оценяване на резултатите от обучението на учениците;
- средствата и стратегиите за прилагане на информационните и комуникационните технологии в процеса на обучение в електронна среда, за развитие на дигитални, медийни и езикови компетентности;

3. Област и обхват на уменията

- оказване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата чрез пълноценно включване в образователната и социалната среда;
- сътрудничество и взаимодействие с децата във възпитателно-образователния процес и всички заинтересовани страни;
- интегриране на дигиталните технологии във възпитателно-образователния процес;
- установяване и проследяване на напредъка за придобиване на ключови компетентности посредством мониторинг и анализ на образователните резултати и формираните компетентности на децата;
- създаване, водене и съхраняване на задължителната учебна документация;
- провеждане на личностноориентирано общуване и взаимодействие с децата, консултиране на родители и подкрепа на индивидуалното развитие на децата;
- създаване и подкрепа на индивидуалната и груповата идентичност;
- възпитаване на институционална и личностна култура, ориентирана към толерантност, сътрудничество и взаимопомощ;
- провеждане и участие в изследователска дейност;
- култура на общуване, спазване на общочовешките ценности и етичните норми;
- мотивиране на учениците в началния етап за овладяване на основните учебни умения, отговорно и съзнателно отношение към ученето, провокиране на интереса и любопитството им към изучаваното както в процеса на обучение, така и самостоятелно;
- прилагане на разнообразие от класически и иновационни методи, средства, стратегии, технологии за реализиране на междупредметни връзки и интегралност в обучението, чрез които да се постига оптимална ефективност в процеса на обучение;
- организиране на дейности, свързани с овладяване на основните учебни умения, ученето и развитието на личността, в рамките на целодневната организация на учебния ден;

<i>Квалификационна характеристика на специалност Предучилищна педагогика</i>	<i>на</i>	<i>Издание 1</i>	<i>Редакция 1</i>	<i>10.03.2025 г.</i>	<i>стр. 5 от 8</i>
--	-----------	------------------	-------------------	----------------------	--------------------

- прилагане на адекватни подходи, форми и методи на оценяване на постиженията на учениците;
- оказване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на учениците чрез пълноценно включване в образователната и социалната среда;
- сътрудничество и взаимодействие във възпитателно-образователния процес с учениците и всички заинтересовани страни;
- интегриране на дигиталните технологии във възпитателно-образователния процес;
- установяване и проследяване на напредъка за придобиване на ключови компетентности посредством мониторинг и анализ на образователните резултати и формираните компетентности;
- създаване, водене и съхраняване на задължителната учебна документация;
- управление на класа и организиране на подходяща работна учебна атмосфера;
- спазване на етичните и правните норми във взаимоотношенията с учениците както в пряко, така и в опосредствано междуличностно взаимоотношение; поддържане на конструктивни професионални взаимоотношения в общуването с другите педагогически специалисти, родителите и представители на семейната общност, други институции и организации.

4. Област и обхват на компетентностите:

Лични компетенции/качества:

- Професионална мотивираност и отношение към бъдещата професия и реализация;
- Изградено умение за самостоятелно учене, по-нататъшно самообучение и професионално усъвършенстване;
- Развити аналитично мислене, критична оценъчност, бърза ориентация, съобразителност, находчивост, предвидливост, решителност
- Формирана култура на общуване при спазване на общочовешките ценности и етичния кодекс за работа с деца и етичния кодекс на образователната общност
- Изградена култура за работа в екип и спазване на професионална етика
- Ерудираност (обща и специална култура), индивидуална интелигентност, социална интелигентност, емоционална интелигентност, психична устойчивост
- Креативност, иновативност, изобретателност, инициативност
- Организираност, самодисциплинираност, критичност, адаптивност, мобилност

Социални и граждански компетентности:

- Поддържане на професионални взаимоотношения, изградени на основа на общи интереси за работа в екип и професионални мрежи;
- Партньорство с педагогическите специалисти, създаване и поддържане на конструктивни професионални взаимоотношения, методическа и организационна подкрепа
- Взаимодействие с други педагогически специалисти за осигуряване на равни образователни възможности при интеграцията на деца.

Квалификационна характеристика на специалност <i>Предучилищна педагогика</i>	<i>на</i>	<i>Издание 1</i>	<i>Редакция 1</i>	<i>10.03.2025 г.</i>	<i>стр. 6 от 8</i>
--	-----------	------------------	-------------------	----------------------	--------------------

- Приобщаване на родителите за постигането на образователните цели;
- Организиране и провеждане на родителски срещи, дейности и мероприятия
- Изпълнение на съвместни инициативи и проекти на институцията с обществения съвет, родителски клуб/актив, настоятелство и други партньорски организации.

Професионални компетентности:

- Създаване на педагогически условия за възпитание и обучение на децата;
- Планиране, организиране, провеждане и контролиране на педагогическия процес;
- Прилагане на творчески подход при реализиране на учебните програми по съответните учебни предмети;
- Познаване на държавните образователни стандарти и учебните програми по преподаваните учебни предмети и умения за дефиниране на ясни образователни цели и избор на подходи и техники за учене и мотивиране на учениците;
- Използване на актуални методи и форми на обучение, чрез които се поддържа оптимална активност и самостоятелност у учениците
- Реализиране на съвременни образователни програми и прилагане на съвременни технологии в образователния процес в различни социокултурни условия;
- Реализиране на личностно-ориентиран подход в работата с децата и учениците;
- Проектиране на направленията на развитие на личността на детето от предучилищна възраст, т. е. Владее на основните тенденции и направления в личностното развитие на детето в съответствие с възрастовите и индивидуални особености;
- Провеждане на психолого-педагогическа диагностика на децата от предучилищна възраст;
- Планиране и организиране на различни форми на взаимодействие със семейството, социалните партньори и неправителствените организации;
- Интегриране на знания и умения в практически опит; адекватно адаптиране на професионалната компетентност към изменящите се условия на труд;
- Демонстриране на мотивационно-ценностна ориентация, адекватна на конкретната социална среда и съобразена със спецификата на регионалната мултикултурна и мултиетническа ситуация;
- Прилагане на познания и компетенции от различни зони на обществения живот в работата с деца и при работа в екип;
- Ефективно взаимодействие с родителите и представителите на семейната общност при отчитане на спецификата и разнообразието от семейни модели.
- Притежаване на диагностична компетентност за оценяване на ефективността на общообразователната подготовка; разработване и прилагане на ефективен инструментариум за проверка и оценка (диагностика) на постигнатите резултати на децата и учениците;
-

III. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ

Завършилиите специалността „Предучилищна и начална училищна педагогика”, ОКС „бакалавър” получават педагогическа подготовка за работа в детски и социално-педагогически учебни заведения. Могат да извършват образователни, възпитателни,

<i>Квалификационна характеристика на специалност Предучилищна педагогика</i>	<i>на</i>	<i>Издание 1</i>	<i>Редакция 1</i>	<i>10.03.2025 г.</i>	<i>стр. 7 от 8</i>
--	-----------	------------------	-------------------	----------------------	--------------------

консултативни, организационни и управленски дейности, да бъдат назначавани и да работят на следните длъжности (съобразно Националната класификация на професиите и длъжностите в Република България 2011):

1. Педагог в детска ясла – 23596012
2. Учител в детска градина – 23425002
3. Начален учител – 23415002;
4. Учител в подготвителна група/подготвителен клас в училище – 23425010
5. Учител в група за предучилищно образование в специално училище – 23525024
6. Учител-възпитател в началното училище – 23596008
7. Възпитател в извънучилищни институции за деца – 23596008
8. Преподавател в детски школи и центрове за работа с деца
9. Възпитател в домове за деца – 23596008
10. Образователен медиатор – 53123004
11. Консултант-експерт в институции, работещи с деца от предучилищна /начална училищна възраст – 26356019
12. Специалист в детски отдел и институция за масова и художествена комуникация – 24246002

IV. ИЗИСКАНИЯ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОКС „БАКАЛАВЪР” ПО СПЕЦИАЛНОСТ „ПРЕДУЧИЛИЩНА И НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ПЕДАГОГИКА”

Бакалавърската степен се придобива след четири годишен курс /8 семестъра и 240 кредита/ в редовна форма на обучение, съгласно приложения Учебен план.

Дипломирането се осъществява в два варианта:

Първи вариант:

1. Държавен практико-приложен изпит по предучилищна и начална училищна педагогика – 10 кредита;
2. Двуконпонентен държавен изпит (писмен по педагогика и психология, устен по изучаваните методики) – 10 кредита.

Втори вариант:

1. Държавен практико-приложен изпит по предучилищна и начална училищна педагогика – 10 кредита;
2. Защита на дипломна работа – 10 кредита.

V. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

1. Да продължи образованието си в образователно-квалификационна степен „магистър” и „доктор”.
2. Да получи второ висше образование.
3. Да участва в различни форми на продължаващо обучение през целия си живот.

<i>Квалификационна характеристика на специалност Предучилищна и начална училищна педагогика</i>	<i>Издание 1</i>	<i>Редакция 1</i>	<i>10.03.2025 г.</i>	<i>стр. 8 от 8</i>
---	------------------	-------------------	----------------------	--------------------